

УДК 342.942(043.2)

Розум І.О., к.ю.н.,
Шостак А.О., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ

ПІДСТАВИ ПЕРЕГЛЯДУ СУДОВИХ РІШЕНЬ ЗА НОВОВІЯВЛЕНИМИ ОБСТАВИНАМИ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ

Важливою гарантією захисту прав, свобод та охоронюваних законом інтересів фізичних і юридичних у сфері адміністративного судочинства є забезпечення права на перегляд судових рішень в апеляційному, касаційному порядку, а також за нововиявленими обставинами. Інститут перегляду судових рішень, які набрали законної сили, є додатковим способом забезпечення правосудності судового рішення, що є резервним механізмом захисту прав і законних інтересів й повинен виконувати своє призначення, коли неможливі всі інші засоби процесуально-правового захисту. До таких видів перегляду, належить, зокрема перегляд за нововиявленими обставинами.

Разом з цим законодавство, в тому числі і Кодекс адміністративного судочинства України (далі – КАС України), не містить визначення поняття «нововиявлені обставини». Тому це питання викликає гострі наукові дискусії і має різне тлумачення в практичній діяльності судів.

Під нововиявленими обставинами науковці здебільшого розуміють юридичні факти, які мають суттєве значення для вирішення справи по суті, але які не були відомі ні сторонам під час розгляду адміністративної справи у суді, ні самому суду при винесенні судового рішення, а також обставини, які прирівняно законодавцем до нововиявлених [3, с. 10].

І.В. Андронов, зазначає, що нововиявленими обставинами є істотні для справи обставини, які об'єктивно існували на момент розгляду справи судом, але не були і не могли бути відомі заявнику, а також суду, на час розгляду такої справи [2, с. 112].

По суті таке визначення нововиявлених обставин є формулюванням першої підстави для перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами, яка зазначена у п. 1 ч. 2 ст. 245 КАС України. І вчені сходяться до думки, що перша група обставин, а саме - істотні для справи обставини, що не були і не могли бути відомі особі, яка звертається із заявою на час розгляду справи, сформульована доволі гнучко, - власне, як і визначення нововиявленої обставини.

Відповідно до ч. 2 ст. 245 КАС України нововиявленими обставинами в адміністративному судочинстві є:

1) істотні для справи обставини, що не були і не могли бути відомі

особі, яка звертається із заявою на час розгляду справи;

2) встановлення вироком суду, що набрав законної сили, завідомо неправдивих показань свідка, завідомо неправильного висновку експерта, завідомо неправильного перекладу; фальшивості документів або речових доказів, що потягли за собою ухвалення незаконного або необґрунтованого рішення;

3) встановлення вироком суду, що набрав законної сили, вини судді у вчиненні злочину, внаслідок якого було ухвалено незаконне або необґрунтоване рішення;

4) скасування судового рішення, яке стало підставою для прийняття постанови чи постановлення ухвали, що належить переглянути;

5) встановлення Конституційним Судом України неконституційності закону, іншого правового акта чи їх окремого положення, застосованого судом при вирішенні справи, якщо рішення суду ще не виконано [1].

Таким чином, інститут нововиявлених обставин – це самостійний вид перевірки законності та обґрунтованості постанов або ухвал, що набрали законної сили. Провадження за нововиявленими обставинами є окремою стадією судового процесу, яка покликана сприяти повноті, об'єктивності та всебічності судового розгляду справи. Однак, змістовний аналіз КАС України дає підстави дійти цілком аргументованого висновку про те, що існують певні недоліки та прогалини у законодавчому регулюванні цього інституту. Зокрема ч. 4 ст. 252 КАС України дозволяє суду не досліджувати докази стосовно обставин, що встановлені у судовому рішенні, яке переглядається за нововиявленими обставинами, котрі не оспорюються. Проте, на нашу думку, нові докази необхідно досліджувати у нерозривному взаємозв'язку із доказами встановленими судом у судовому рішенні навіть, якщо вони вже були об'єктом дослідження. Тому це положення КАС України входить у суперечність зі змістом принципу змагальності та вимогою закону про безпосередність, всебічність, повноту та об'єктивність дослідження доказів.

Виходячи з викладеного, законодавцю слід детально доопрацювати цей вид провадження з тим, щоб забезпечити виконання головного завдання адміністративного судочинства – захист прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб у сфері публічно-правових відносин.

Література

1. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 6 липня 2005 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

2. Андронов І.В. Сутність та значення перегляду судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами / І.В. Андронов // Актуальні проблеми держави і права. – 2010. – № 3. – С. 110-117.

3. Буцьких О.О. Провадження за нововиявленими обставинами в

адміністративному судочинстві України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 / О.О. Буцьких. – К., 2013. – 19 с.

УДК 342.924(043.2)

Савчук Є.Б., генеральний директор,
ТОВ «Полтавінюрсервіс», м. Полтава
Паленко Г.І., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ

ЗМІСТ СУДОВОГО РІШЕННЯ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ

Висновки адміністративного суду на кожній стадії адміністративного судочинства набувають певної процесуально-правової форми судового акта. Адміністративно-процесуальне законодавство надає узагальнюючу назву таким актам – судові рішення [1, с. 100].

Судове рішення, яким суд вирішує конфлікт по суті, викладається у формі постанови, а те, яким суд зупиняє чи закриває провадження у справі, залишає позовну заяву без розгляду або приймає рішення щодо інших процесуальних дій, клопотань – у формі ухвали.

Імперативну природу рішень адміністративного суду визначила Конституція України (ст. 129) та Кодекс адміністративного судочинства України (ст. 14) (далі – КАС України). Зокрема цими нормами визначено, що судові рішення, яким закінчується розгляд справи в адміністративному суді, ухвалюється іменем України, а постанови й ухвали суду в адміністративних справах, що набрали законної сили, є обов'язковими до виконання на всій території України, невиконання ж судових рішень тягне за собою відповідальність, установлену законом.

Ухвала чи постанова адміністративного суду безпосередньо є процесуальним документом, позаяк у ньому виражається застосування норм права, міститься інформація про процедуру захисту або відновлення прав, свобод, оспорюваних інтересів фізичних та юридичних осіб [2, с. 270].

Р. Куйбіда та О. Сироїд зазначають, що вдала структурованість полягає в тому, що в рішенні мають бути чітко окреслені: 1) предмет конфлікту – вимоги однієї сторони до іншої, які повинен вирішити суд; 2) позиція сторін – прохання сторін до суду щодо предмета конфлікту з наведенням основної аргументації сторін; 3) факти – установлені судом обставини з аналізом доказів; 4) право – юридична кваліфікація установлених фактів із виведенням правових наслідків і наведенням відповідної аргументації; 5) присуд суду – лаконічна відповідь суду на